

Секція 5
***Облік, аудит і оподаткування діяльності суб'єктів
підприємництва***

**РОЗВИТОК НЕФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТІВ
ПРИВАТНОГО ТА ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРІВ ЕКОНОМІКИ**

Ісанишина Г.Ю.

Донбаська державна машинобудівна академія

Міжнародна федерація бухгалтерів нещодавно закликала аудиторів готуватися до майбутнього запровадження підтвердження звітної ESG-інформації (*ESG*, англ. *Environmental, Social, and Corporate Governance*), яка стосується екологічного, соціального та корпоративного управління.

Якщо в Україні Звіт керівництва було включено до нормативних вимог з 2018 року, а Звіт про управління – з 2019 року, то в Європі Звіт про управління діє з початку 2000-х років. Правила ЄС щодо нефінансової звітності поширюються лише на великі компанії, що становлять суспільний інтерес та мають понад 500 працівників. Це охоплює близько 6 000 великих компаній та груп по всьому ЄС. Директива 2014/95/ЄС [1], яку також називають Директивою про нефінансову звітність (NFRD), встановлює правила щодо розкриття нефінансової інформації великими компаніями. Компанії ЄС повинні включати нефінансові звіти у свої щорічні звіти з 2018 року. Все це створює умови для розвитку відповідального управління.

В Україні дана інформація може (а в звіті про корпоративне управління повинна) відображатися в окремих розділах Звіту про управління.

В останні роки в Європі набирає обертів Інтегрована звітність, яка поєднує інформацію розрізнених звітів з метою можливості її порівняння за різними суб'єктами та періодами. Інтегрована звітність, як і всі інші види нефінансової звітності не є обов'язковою та може поєднувати у собі інші види нефінансової звітності, як-то: звітність про сталий розвиток, управлінська звітність, звітність з корпоративного управління, звітність з корпоративної соціальної відповідальності, звітність з відповідальної ділової практики, стратегічна звітність та екологічна звітність.

Вимоги щодо параметрів нефінансової звітності у Європі формують:

- Глобальна ініціатива щодо звітування (GRI, Global Reporting Initiatives – стандарти розкриття нефінансової звітності) з 2016 року;
- Комітет з міжнародного інтегрованого звітування (IIRC) з 2011 року;
- Рада зі стандартів обліку сталого розвитку (SASB), стандарти встановлюються для окремих галузей;
- Незалежна неурядова міжнародна організація по стандартизації ISO з 1946 року;
- Рада зі стандартів розкриття інформації щодо клімату (The Climate Disclosure Standards Board - CDSB);

– Неприбуткова благодійна організація, яка керує глобальною системою розкриття інформації для інвесторів, компаній, міст, штатів та регіонів для управління впливом на навколишнє середовище (CDP) з 2005 року;

– Рада ЄС та Європейський парламент (Директива з нефінансової звітності) [2].

Усі сімнадцять цілей сталого розвитку (Sustainable Development Goal – SDG) вирішуються в рамках кожного із учасників діалогу за стандартами GRI.

Слід відмітити, що нефінансова інформація вже понад десятиліття є складовою Річного звіту не тільки суб'єктів приватного сектору, але й державного сектору економіки європейських країн. Вимоги до комплексу звітності суб'єктів приватного та публічного секторів економіки в Україні послідовно наближуються до норм ЄС.

Інтегрована звітність повинна базуватися на наступних принципах:

- стратегічна спрямованість та орієнтація на майбутнє;
- взаємозв'язок інформації;
- відносини зацікавлених сторін;
- суттєвість;
- лаконічність;
- надійність та повнота;
- послідовність і порівнянність.

Дотримання всіх цих принципів і повинні в майбутньому забезпечити аудитори.

Якість і послідовність розкриття ESG-інформації підвищує прозорість, імовірність ухвалення рішення щодо інвестування та потенційну винагороду для бізнесу. Компанії значно нарощують свій потенціал, розкриваючи нефінансову звітність, а їх значущість та цінність зростає в рази після публікації підтверженої звітної ESG-інформації. Зростає також і потенціал країни: профільні міністерства готують звіти про сталий розвиток індустрій, різноманітні дослідження в цій сфері, ОТГ (об'єднані територіальні громади) розкривають свій внесок для досягнення цілей сталого розвитку ООН, що визначені в Глобальному договорі.

ESG-звіти поступово стають невід'ємним компонентом річної звітності підприємства. Інвестори дедалі більше цікавляться, яку діяльність здійснює компанія за межами своєї операційної активності. Чим більше активності компанія або суб'єкт державного сектору економіки виявляє в ESG-сфері, тим більше у них шансів залучити кошти для реалізації своїх інвестиційних проектів.

Підхід до розкриття нефінансової інформації має бути свідомим та відкритим, а завдання аудиторської спільноти – допомогти з наданням достовірної інформації.

Література:

1. Directive 2014/95/EU of the European Parliament and of the Council of 22 October 2014 amending Directive 2013/34/EU as regards disclosure of non-financial and diversity information by certain large undertakings and groups. URL : [https://eur-](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32014L0095)

lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ%3AL%3A2014%3A330%3ATOC
(accessed 10.10.2021)

2. Ісаншина Г.Ю. Тенденції розвитку звітування суб'єктів господарювання та державного управління. *Економіка України*. 2021. № 1. С.54-68. – DOI: 10.15407/economyukr.2021.01.054.

ПРО АНАЛІЗ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ З ОБЛІКУ РОЯЛТІ

*Ковальова Т.В. к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Ринок роялті, який формується в нашій країні, його прозорість можливий тільки при досконалій нормативно-правовій базі. Саме законодавчі акти дають можливість розкрити певні рекомендації щодо функціонування ринку роялті, встановити обов'язки чи надати права певним суб'єктам господарювання. Система обліку роялті не може існувати повноцінно без належного нормативно-правового забезпечення. Регламентація обліку роялті представлена низкою законодавчих актів, які стимулюють ринок інтелектуальної власності та полегшують роботу бухгалтерської служби. Законодавство України про інтелектуальну власність, як відомо, складається із Конституції України, Цивільного кодексу України (четверта книга), низки спеціальних законів України про інтелектуальну власність та біля сотні відомчих нормативних актів. Роялті, як елемент інтелектуальної власності, підпорядковується цим документам. Законодавча база з обліку роялті представлена, перш за все, НП (С)БО 15 «Дохід», у якому крім визначення поняття «роялті», передбачені умови визнання доходу, який виникає в результаті використання активів підприємства іншими сторонами, він визнається у вигляді процентів, роялті та дивідендів, якщо: імовірно надходження економічних вигод, пов'язаних з такою операцією; дохід може бути достовірно оцінений. Дохід від роялті визнається за принципом нарахування згідно з економічним змістом відповідної угоди [1]. Крім НП(С)БО 15, роялті згадується у низці обліково-нормативних документів, серед яких: Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [2]. Бухгалтерські служби підприємств можуть брати до уваги також МСБО 18 «Дохід», однак, слід зазначити, що інформація щодо визнання роялті, викладена у цьому стандарті майже ідентична НП(С)БО 15 «Дохід». Підприємства, які виплачують роялті, повинні використовувати НП(С)БО 16 «Витрати». Згідно з п. 7 НП(С)БО 16 витрати визнаються витратами певного періоду одночасно з визнанням доходу, для отримання якого вони здійснені. Витрати, які неможливо прямо пов'язати з доходом певного періоду, відображаються у складі витрат того звітного періоду, в якому вони були здійснені. Тобто, якщо роялті прямо пов'язано з виготовленням продукції, сума роялті включається до виробничої собівартості продукції. При продажу цієї